

SPIS TREŚCI

Podziękowania	9
Wstęp	11
ROZDZIAŁ 1	
PRZEDMIOT BADAŃ - RÓŻNE PODEJŚCIA	29
1.1. Źródła problematyki wykluczania	32
1.2. Rekonstrukcja głównych punktów <i>Wykluczania i Nieuniknionego?</i>	36
1.2.1. <i>Wykluczanie</i>	37
1.2.2. <i>Nieuniknione?</i>	43
1.3. Wykluczanie w ujęciu filozofii edukacji	47
1.3.1. Wykluczanie i normalizacja	47
1.3.2. Wykluczanie i marginalizacja	50
1.4. Wykluczanie w ujęciu pedagogiki społecznej	53
1.4.1. Podejście ilustracyjne	55
1.4.2. Podejście metodologiczne	56
1.4.3. Podejście filozofujące	58
1.5. Wykluczanie w ujęciu socjologii edukacji	58
1.5.1. Reprodukacja struktury społecznej	59
1.5.2. Międzynarodowy Program Oceny Umiejętności Uczniów (PISA)	61
Podsumowanie	63
ROZDZIAŁ 2	
NIEUCHRONNOŚĆ RÓŻNICY	65
2.1. Moralność zamknięta i wykluczanie	69
2.1.1. Nastawienie na dobro grupy	70
2.1.2. Przyzwyczajenie	71
2.1.3. Konieczność	73
2.1.4. Jednostka i grupa	74

2.2. Historia wychowania jako historia wykluczania	75
2.2.1. Wykluczanie jako fakt	77
2.2.2. Wykluczanie jako norma	79
2.2.3. Wykluczanie jako delikt	85
2.3. Warunki możliwości wyeliminowania wykluczania	88
2.3.1. Trwałość i przemijalność wykluczania	90
2.3.2. Kulturowy sprzeciw wobec wykluczania	92
Podsumowanie	94

ROZDZIAŁ 3

SPRAWIEDLIWOŚĆ I USPRAWIEDLIWIENIE	97
3.1. Sprawiedliwość jako bezstronność	99
3.1.1. Zasada równej wolności i zasada dyferencji	101
3.1.2. Sprawiedliwość i prawo do nauki	105
3.2. Społeczne granice prawa do sukcesu	107
3.2.1. Wykluczanie jako błąd i wykluczanie jako koszt	107
3.2.2. Usprawiedliwienie wykluczania	109
3.3. Demokracja i dyskursy edukacyjne	115
3.3.1. Dyskurs konserwatywny	115
3.3.2. Dyskurs elitarystyczny	116
3.3.3. Dyskurs liberalny	118
3.3.4. Dyskurs właściwy dla demokracji uczestniczącej	119
Podsumowanie	121

ROZDZIAŁ 4

PRZEBUDZANIE ŚWIADOMOŚCI	123
4.1. Wykluczanie jako błąd nauczycieli	125
4.1.1. Wykluczanie a niepowodzenia szkolne	126
4.1.2. Błąd nauczycieli i reprodukcja społeczna	130
4.2. Akt przebudzenia świadomości	134
4.2.1. Nauczyciele jako ludzie radykalni	136
4.2.2. Świadomość istoty wykluczania	140
4.3. Przebudzenie świadomości w praktyce edukacyjnej	144
4.3.1. Przebudzenie świadomości jako akt poświęcenia	145
4.3.2. Uśpiona świadomość wykluczanych	147
4.3.3. Kształcenie nauczycieli	148
Podsumowanie	149

ROZDZIAŁ 5

PROFESJONALIZM I ETYKA	151
5.1. Praca nauczyciela jako powołanie i zawód	153
5.1.1. Dwa modele pracy nauczyciela	154
5.1.2. Powołanie, zawód i wykluczanie	155
5.2. Profesjonalizacja i etyka	159
5.2.1. Nauczyciele jako profesjonalisci	159
5.2.2. Etyka pracy nauczycielskiej	161
5.3. Etyka powinności i etyka cnoty	164
5.3.1. Etyka powinności	166
5.3.2. Etyka cnoty	167
5.3.3. Nauczyciel między powinnością a cnotą	169
5.4. Supererogacja: wykluczanie i hojność	171
5.4.1. Hojność jako „coś więcej”	174
5.4.2. Granice hojności	176
Podsumowanie	177

ZAKOŃCZENIE. *WYKLUCZANIE* I DYLEMATY

MYŚLENIA OŚWIECENIOWEGO	179
Wnioski	181
Próba syntezy	185
Punkty orientacyjne	187
Pytania podstawowe	188
Idea równości	191
Sprawczość nauczycieli	195
Powrót do etyczności	197

BIBLIOGRAFIA	203
Literatura źródłowa	203
Artykuły i czasopisma	207
Źródła internetowe	209

SUMMARY	211
---------------	-----

INDEKS NAZWISK	215
----------------------	-----

INDEKS RZECZOWY	219
-----------------------	-----